

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จด้านการใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการรักษาสุขภาพ และการพัฒนาธนาคารข้าว

ผลการศึกษาชุมชนต้นแบบด้านการใช้สมุนไพรท้องถิ่นในการรักษาสุขภาพ ชุมชนต้นแบบคือ บ้านหนองเต่า อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ที่มีวิถีชีวิตอยู่กับป่า พืชพรรณทุกชนิดล้วนเป็นสมุนไพร ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรคือสิ่งที่ต้องสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และการพัฒนารูปแบบการใช้สมุนไพรเพื่อเข้าถึงง่าย ใช้สะดวกจะทำให้มีการใช้สมุนไพรเพิ่มขึ้น โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงแม่สองดังนี้ จัดตั้งกลุ่มสมุนไพรเพื่อสร้างคุณค่าและความตระหนักของชุมชนในด้านสมุนไพร มีการจัดทำระบบข้อมูลด้านสมุนไพร สร้างแหล่งเรียนรู้เรื่องสมุนไพร พัฒนาศักยภาพผู้รู้ด้านสมุนไพร ผู้สืบทอด ผู้สนใจ และเยาวชน พัฒนารูปแบบหรือวิธีการใช้สมุนไพรให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น เน้นหลักการ “เก็บง่าย ใช้ง่าย กินง่าย” เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้สมุนไพรของคนในชุมชน

ในส่วนของการศึกษาชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการธนาคารข้าว คือบ้านหนองเต่า อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา และบ้านป่าเปือ อำเภอยะรัง จ.แม่ฮ่องสอน ซึ่งมีรูปแบบปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จคล้ายกัน คือต้องมีความตระหนักถึงปัญหา “การที่มีข้าวไม่พอกิน การค้ากำไรจากคนภายนอก” หาวิธีจัดการปัญหาชุมชนโดยการปรึกษาหารือ จัดการสร้างกฎระเบียบในการบริหารจัดการ ใช้วิถีวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน การให้ความไว้วางใจ โดยมีแนวคิดร่วมกัน คือ “ทุกคนในชุมชนต้องมีข้าวกิน” โดยมีแผนการพัฒนาดังนี้ การจัดเวทีเพื่อทบทวนและสรุปบทเรียนการบริหารจัดการธนาคารข้าว การรวบรวมพันธุ์ข้าวท้องถิ่น การพัฒนากองทุนธนาคารข้าวสู่ “การจัดสวัสดิการชุมชน” การพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการ และสมาชิกธนาคารข้าว และการให้ความรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่ปลูกข้าวเพิ่มผลผลิตจากการปลูกข้าว

คำสำคัญ ชุมชนต้นแบบ, สมุนไพรท้องถิ่น, ธนาคารข้าว